

door den voorzietigen en goeden raad der Heeren en Gouverneurs van derwaers-ober / alles so wijselijck sal beleid werden / dat dese beroerten onlank nleutoelijck ontsaen / geluchelijck sullen konnen bezediget en tot eenen gewenschten vrude eintelijck gebracht werden / nochtans so lange als ten aensien van eene hzemde Partie / wesende qualijck geaffectioneert tot die van deser sijde / en so hoogmoedig en dertel / men het roer buiten sijnen ouden en wettelijcken loop stieren sal / bestaende in de hys autoziteit der Staten / geknocht in alle goed vertrouwen en eenigheid met hun Prince / en dat onder schijn van den afwesenden Hoofde te believen / qualijck zijnde ondersicht van den Staet en ontmoetingen / men sal wilen de wyheid des lichaems verdrucken / is grote lijks te wesen dat in plaetse van remedie de schade steeds vermeerderen sal / en dat van een beroerte gestadelijck meer nieuwe ontsaen sullen / welke eintelijck 't Hoofde van zijn voornemen misleiden sullen / en 't gantsche lichaem ten verderbe brengen. Tot welken op metten anderen Heeren (die de macht en autoriteit hebben / indien u geen verstand en wijsheid onthreekt) tijdelijck moet voorzien / so vele in u is / insicht nemende op de onsekerheid en veranderinge der fortune / en ontmoetingen deser wereld / welke God naer zijn behagen verhest en vernederd / de menschen beleid en doet dienen tot getuigenisse van zijn rechtbeerdigheid / naer welke hy dikwijlen die alle te lange en onwaerdige verdruckinge zijns volks dooz seer haestige verwandeling en veranderingen onberhoopt verplicht. 't Welck oorzak is dat die / welke t allen tijden hen hebben willen handhaben in state en geheijck den haet des volx outgaen / mits ook den oogmerkelijcken en haestigen ondergank toegevoegt met een algemeinen spot en smaed van hun tegendeel / hen nemmermeer hebben vertrouwt op de gunst en voorspoed der fortune / min hum so vertere begeven tot hun particuliere voozderinge / dat ze ten aensien van dien hebben willen buiten reden den groten en machtigen believen. Maer rondelijcken wandelende en in goeder conscientie / sonder te wesen eenige ongenade / hebben hen dooz hum eenig gewin hunder daden voozgesteld / de eere Godes en behoudnisse des gemeines en der menschen / bestaende in recht / gerechtigheid en wettelijck wyheid / in welken is den waren en gerechten dienste des Princen / gemerktdat om de algemene behoudnisse alle koningen / Princen en Magistraten geschapen sijn / en verheben op den trap daer ze hum bebinden. Ist so dat op Heeren met een algemeen verdrag (sonder misleidinge d'een tegen den anderen en sonder particuliere waken op te soeken) desen selbigen doet volgt / ik en twijffele geensins of dit onwoeder der ellenden sal dooz Godes genade tot uwer euwigen lofen eere haestelijck veranderen in een sachte vrude en eenigheid / mits welken God sal gebiend wesen / den Conink geeert / en een pegelijck in zijn recht behouden / daer ter contrarie somen den begonnen weg verbolgt / en datmen onder schijn van den Conink niet te willen mishagen / hoe wel hy afwesende is / en qualijck onderricht werd van 't gene geschied / men langer duldet en toestaet de dertelheiden en tyranie der Spangiaerden / moogt wel versekeret wesen / dat met het algemeen verderf des lands op ober u haeld den haet en algemeinen bloek des volks / en de rechtmatige waken Godes. En is daer toenoch te vermoeden dat den Conink eintelijck geboelende zijne Schatten uitgeput / zijn patrimonie bedorben / de bloeme zijnder ondersaten vergaen / en zijne voornaemste stercken verstoekt / verstoort wesen sal / en hem sal willen waken ober die gene / welke 't bewind gehad hebben der saken / en hem so qualijcken berichte / en niet in tijds by geboeglijcken en wettelijcken middelen sulken verderf voozkomen hebben. Sulks ik / mits den plicht en goede genegenheid die ik u en den Vaderlande altyds toegebragen hebbe / en welke op dooz desen uwen nieuwen band uwer beoeftheid verwoerd hebt / hebbe u wel

dese willen toeschrijven / u biddende deses goede insicht te nemen en ten besten te duiden. Want op moogt anders versekeret wesen / dat alle de brieven en discoursen die op houden moogt of senden totten volke / vruchteloos zijn sullen / so langen tijd dat een weder blijelijck sien sal / dat d'uitkomst niet ober een en komen met so vele schone belasten en woorden van dese goedertierenheid / sachtmoedigheid en goedheid / nadien daer geen so simpelen mensch en is / die dooz sijn oogen siende hoe en met wat uitterste en onberdraeglijke dertelheid en wredheid dese hzemdelingen hen hunden en Bondgeboden in deser oorloge handelen / of hy kan lichtelijck begripen / wat onsinigheid en dolheid die te verwachten hebben die hen opentelijck tegen en vrandlijck zijn geweest / naer dien selfs hum alle dertelheid / moerwille en rebelheid niet alleen gedozloft zijn buiten alle straffe / maer selfs ontfangen werden als dooz des Majesteits dienst : en ter contrarie die / van den Lande alleen 't beraed der saken versoeken de t'samontomste der Generale Staten / om een goede ordje te stellen onder des Coninks autoziteit / en so vele onheplen te voozkomen / sulks werd gehouden dooz ondienst / rebelheid en schuld van gequetster Majesteit / een sake die op selfs dooz u goed oordeel en sonderlinge voozsichtigheid / neffens d'onvermijdelijcke getuigenisse uwer conscientie siet en klaerlijck merkt niet lange te konnen bestaen / of sal dooz Godes rechtbaerdig oordeel tot sich trecken een algemene ellende en verderf. En mits ik u kenne so wijs / verstandig en bescheiden / vergeselschapt met een liefde tot het gemene beste / so dat onnodig is u eenige grote vertooringe dies aengaende te doen / so sal ik desen eindigen / neffens mijne hertelijcke gebiedenis e en u goede gratien / God biddende u mijn Heere te verlenen een lang en goed leven. Beschreven tot Middellburg den drie-en-twintigsten Augusti 1576. Onder stond u goede vrend. Ondertekent Guillem de Nassau. Popschrift was. Aen mijn Heere / mijn Heere den Baron van Hierges / &c.

Op sullen hier noch by voegen de brieven die de voozs Heere Prince van Orangien / en Staten van Holland gesonden hebben aende Staten van 't Hertogdomme van Gelderland / en eenige van de principaelste steden van dien. Des Princen brief was luidende als volgt :

De Prince van Orangien / Grave van Nassau / &c. Heere en Baron van Breda / van Dieft / &c. Edele / hrome / wijse / discrete / liebe besondere / Al ist sake dat een jegelijcken genoeg bekend en openbaer is / met welker trouwe / neerstigheid / blijt en arbeid wy van ober etlijke jaren / ons en al wat in onser macht was / hebben gebruikt om onse gemene Vaderland te mogen verlossen uit de smadelijcke dienstbaerheid en slavernije daer de Spaense natie / mitsgaders haren quaedwilligen aenhang / ons alle gelijck pijnnden onder te brengen : nochtans so is der verdruckers en tyzamen beide listigheid en geweld so groot geweest / dat ze de sommige met slinke en onwaerachtige aengebdingen oberredet / sommige met enkel geweld en dzeigementen verfschijkt hebben / in sulker voegen / dat de goetwillige liefhebers des Vaderlands menige of haer gantsch stil gehonden / sonder haer goede genegenheid te openbaren / of ook ons metter daed hebben wedergestaen / onse voornemen gepoogt vrandlijcker wijze te beletten : maer nu is dooz Godes genade en onuitsprekelijcke barmhertigheid de sake daer toe gekomen / dat eens jegelijcks ogen geopend zijn / en dat tyzammisch en schrikelijck geweld der gemene vranden en uitherrse onderdruckers onses Vaderlands genoeg gekent en schier gebroken wese / nu vooztaen nemand zijne goetwilligheid en geneigde gesinheid tot zijnen Vaderlande / mits vruse of scherdenken mag of behoord langer verdozgen te houden.

Des Princen van Orangien schrijven aen den Staten van Gelderland.

Maer ter contrarictien / een jegelijc die booz een oprecht liefhebber zijns Vaderlands / en boozstander der wettelijker byzheid ons van onsen boozbadens achtergelaten / wil gehouden zijn / behoort van zijns schuldigen plichts wegen de hand aen 't werk te steken / en alle mogentlijcke byt / arbeid en naerftigheid daer toe te wonden / dat ons algemene liebe Vaderland nu ten laetsten eenmael van dit onderdzaeglijc Spaense jock berloft / in hare bozige byzheid / byede / welbaerd en boozspoedigheid mag weder oppgerichte werden. Hier toe indien gepluiden de alderleste wilt wesen / gpfoudet boozwaer uwer en uwer boozbadere lof / eer en prijs daer in te hoort doen / het welc top ons tot u liever waert in geenderley wijse en versien / in sonderheid so wanneer top ons booz ogen stellen / wat booz eene edele / bye en deugdelijcke Ridderfchap u luiden Land altijd heeft boozgebracht / en hoe dat u luiden steden ober alle tijden ooit en ooit hare oude byzheiden en lofsijcke herhomen mannelijc en Ridderlijc hebben boozgestaen.

Daerom is dit ons schrijven aen u luiden / om u luiden te bemanen / en te bidden dat gy dese schone geuenschte gelegentheid geenfins en later booz by gaen / maer schuddende af van uwen halse het jock der godlose Spaense tyrannije met allen aenhank / u luiden by den liefhebber onses Vaderlands en boozstanders onser byzheid ten alder eersten en in alder ernste voegen wilt.

By achten booz nodeloos / u luiden met langen woorden booz te houden / wat onse booznemmen in desen jammerlijcken en verdrietigen krijg alwijs geweeft zy / en noch jegenwoozdelijc is / de sake sprekt en getuigt het gende uit haer selven / want top daer toe gearbeid hebben / en hebbent ook mits de genade des Heeren eensdeels te wege gebracht / dat de Staten des Lands / dat is de Ridderfchap / Edele en steden / met de gene die daer van ouden tijden bygeboegt zijn geweeft / mochten verstaen wat haer ampt ware / en selve daer toe arbeiden / dat onser en haerder boozbadere lofselijc exempel het Land wel en behoozlijc / met recht en vonnissen na onse oude wetten / herhomen en pzbillegien beleid en geregeerd mochten woorden / sonder dat top langer souden tot onser schande en verkleininge lijden / dat ons hier een hoop Spaense eerlose landloperen en andere vromde Dactien / mitsgaders bye of vier eigensoekelijcke byanden haers eigen Vaderlands den voet opten nek souden drecken / en ons met alderley moetwof / vertelheid en tyrampye / na haer goedduncken als een hoop buffelen of eigen en getemde slaven boeren en byijden / also zy tot noch toe eensdeels gedaen hebben / en meinden noch veel meer en gewelddijcker te doen / so verre als 't haer niet en ware belet gewoorden.

By hebben top in onse hand ons daer van te mogen hebyzen / en de heur woord ons geboden / of top willen byz leven na onse oude rechten en herhomen / sonder van byenden meer overtweidigt of onderdrukt te woorden / of dat top lieber met alle onse nakomelingen in eeuwigheid willen der Spangiaerts eerlose slaven en boetsolen wesen / en der ganscher wereld tot een spot en schoufpiel dienen / als de gene die ons selven moetwillig in de aldergrootste ellende / jammer en schande gestozter souden hebben / die ooit opter aerden gesien of gehoozd was.

Het middel enden weg om alfulken schandblecke van ons te weyzen / is / dat top ons met makhanderen eendzachtelijc voegen / en een vast en onderbyzkelijc verbond onderlinge maken / nabolgende het exempel en boozschijft onser boozbadere / om alle te gelijc dese verfoozders des gemeinen byedes / en moetwillige rebelle muitmakers te oberballen / en dan gemeinfaemter hand met alle gemeine ranninge en beraedfatinge der Staten / alle oozfaken der twiften en geschillen en alles wat daer uit konde gesproten zijn / te nederleggen en te bergelijcken / want also fullen top desen ellendigen krijg ten einde maken / God den Almachtigen gehoozsaemheid bewijzen / den Conink eenen

(F. 162.)

getrouwen en oprechten dienst doen / en ons verdukte en verwoeste Vaderland wederem tot hare oude byede / gerustheid / welbaert en boozspoedigheid byengen.

Daerom also top niet en twiffelen / dat gy luiden u seer gewillig en bereyd fullen laten binden / hebben top alrede so om u luiden onse goede genegentheid metter daed te bewijzen / als om een beginsel der goeder eendzachtigheid te maken / onsen Obersten Capiteinen en krijgsknechten bevolen / beide te waeter en te Lande geen byandlijcke daden in u luiden land / noch tegen den ingesetenen van dien booztaen meer te plegen / verhopende dat gy luiden desgelijcs / na demael top elk anderen nemmermeer onderclingen haet / byandschap noch ebelen moet gedragen hebben / in aller byandlijckheid met ons en met onsen volcke sult handelen / en u luiden in een gemein verbond met die van Brabant en andere Landen / mitsgaders ook dese uwe naburen van Holland en Zeeland begebende / alle arbeid en trouwen blijft daer toe wonden / dat den gemenen byand uitgezeden wese / een goede algemene byede en eendzachtigheid / onder het gebruyk onser boziger byzheiden / rechten en pzbillegien geraemt en besloten mach woorden.

Daer toe willen top u luiden van herten ernstelijc vermaend en gebeden hebben / u luiden van onsen wegen aentbedende onsen byandelijcken dienst / en al wat in onser macht is. Edele / vrome / wijse / discrete / liebe besondere / onse Heere God zy met u luiden. Geschreven tot Middelburg den 7 dag van Octobris 1576. Onder stont geschreven aldus / H. L. goedwillige byand Guillem de Nassau. Het opschijft was / De Edele / Vromen / Wijzen / Discreten / onsen lieben besondere byanden / Ridderfchap / Edele en steden van 't Hertogdom van Gelre.

De Staten van Holland hebben van gesijcken desen nabolgenden brief aen den Magtstraet der stad Mismegen gefonden / alwaer een Landdag van het Hertogdom van Gelre en Graefschap Zutphen was.

Edele, Erentfeste vrome Heeren. Also uwer E. en alle d'ingesetenen van sijne Coninklijke Majesteits Nederlanden notoir en bekend sijn, en ook met groten verdriete gefmaect hebben de wrede tyrannije, moetwilligheid en insolentie der Spaenser natie en haren aenhangeren, niet anders soekende dan met alle suerperbie, hoogmoet en tyrannije over dese selve Landen inwoonderen en haerlieder goederen te regeren, en voorts af te brengen en ter neder te werpen alle goede oude lofselijcke costumen, privilegien, handveffen en gebruiken, en als dan de voorschreven Nederlanden met onverdragelijcke schattingen, imposten, en nieuwe inventien te overvalken en verdrucken, so dat van henluiden niet te verwachten en froned, dan een wrede tyrannique regeringe, d'welc wy insiende, hebben daer tegens over ettelijcke jaren de wapenen aengenomen, en niet gespaert lijf, goed en bloed om fulken quaed voornemen te wederkaen en te keren, waer in den almogenden God ons als noch wonderbaerlijc door sijne grote genade gehandhoud en beschermt heeft gehad, en lanks so meer zijne grote gratie is tonende, heeft geopent de ogen van den Staten van Brabant, Vlaenderen, Henegouwe en andere Provincien met diverse Heeren, om het afgrijfelijcke voornemen van den Spangiaerden en haren aenhangeren gans en geheel te onderwerpen, verdrijven en extirperen, als weseende een peste en ruine deser Landen. En om 't selve te beter te mogen volbrengen, zijn de voorschreven Staten van Brabant, Vlaenderen, Henegouwen met andere Provincien en Heeren vereenigt met onsen G. Heere den Prince van Orangien en ons, en over sulx alrede gesonden hebben tot haerlieder bystandigheid binna der Stede van Gent en andere plaetfen ettelijcke vendelen knechten, geschut, amonitie en andere behoeften, ter oorloge dienende, so dat wy hopen met der genade Gods een goed succes

7 schied
ben van
de Staten
van
Holland
aen de
Magtstraeten
van
Mismegen